

Socialstyrelsens icke-göra-rekommendationer

Socialstyrelsens icke-göra-rekommendationer

I denna bilaga listas Socialstyrelsens 83 icke-göra-rekommendationer i befintliga nationella riktlinjer (som publicerats senast 2024-11-01). Icke-göra är insatser som hälso- och sjukvården inte bör utföra alls eftersom de saknar effekt eller har sämre effekt än annan behandling, medför alltför stora risker eller biverkningar i relation till nyttan, de negativa effekterna är större än de positiva för patienten eller att åtgärderna kan vara skadliga. Även låg kostnadseffektivitet kan vägas in i bedömningen. I förteckningen nedan framgår följande 3 kategorier.

1. Typ av åtgärd
  - a. Organisering
  - b. Medicinskt test
  - c. Förebyggande åtgärd
  - d. Diagnosticering
  - e. Behandling; läkemedel, kosttillskott, komplementär metod, kirurgi, hjälpmedel, manuell terapi, medicinteknik, samtalsstöd/utbildning, terapi
2. Huvudorsak till rekommendationen
  - a. Risk överväger nytta; Det har påvisats att biverkningarna är större än nyttan eller att åtgärden riskerar att orsaka patientskada. I de fall då kategoriseringen haft flera orsaker har denna kategori getts företräde framför andra alternativ.
  - b. Ingen effekt; Vårdåtgärden ger inte avsedd nytta för patienten.
  - c. Mindre nytta än andra alternativ; Det finns ett bättre behandlingsalternativ än den åtgärd som avråds.
  - d. Bristande träffsäkerhet; Åtgärden kan inte förutsäga behandlingens resultat, eller så föreligger en bristande förmåga att förutsäga behandlingseffekt.
  - e. Avsaknad evidens; Ingen påvisad vetenskaplig effekt.
3. Följsamhet
  - a. I Socialstyrelsens rapport från 2023 ”Vård som inte bör göras, följsamhet till nationella riktlinjer”, har följsamheten till avrådda rekommendationer följts upp genom enkätsvar från regionerna för totalt 60 av 83 vårdåtgärder. Följsamheten till respektive rekommendation anges i procent där en hög procent indikerar att följsamheten är god, medan en låg procent indikerar låg följsamhet.

Läs mer om Socialstyrelsens nationella riktlinjer här:

<https://www.socialstyrelsen.se/nationellariklinjer>.

ADHD och autism

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Typ av åtgärd	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
U14	ADHD	Neuropsykiatrisk utredning med enbart datoriserade uppmärksamhetstester	Diagnosticering	Bristande träffsäkerhet	91%	Ställ inte diagnosen ADHD utifrån enbart datoriserade uppmärksamhetstester. Testerna är inte tillräckligt precisa för att diagnostiken ska bli rätt. De tar inte heller hänsyn till orsakerna till den uppmätta prestationen, såsom andra tillstånd än ADHD.

Astma och KOL

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
A01.16	astma och reflux	refluxbehandling för astmakontroll	Läkemedel	Ingen effekt	43 %	Åtgärden har ingen effekt på astmasymtom och livskvalitet. <u>Kommentar:</u> Refluxbehandling ska alltid övervägas separat.
A01.18	astma och exacerbation utan misstänkt bakteriell infektion	antibiotika	Läkemedel	Risk överväger nytta	61 %	Åtgärden medför ökade biverkningar i form av illamående som inte vägs upp av att åtgärden har en positiv effekt på astmasymtom. <u>Kommentar:</u> Åtgärden är olämplig med tanke på resistensutveckling.
A01.23	astma och akut exacerbation	dosökning av inhalationssteroid, två gånger dosen	Läkemedel	Ingen effekt	14 %	Åtgärden har inte någon positiv effekt vid ett tillstånd med mycket stor svårighetsgrad.
A03.09	astma, allergisk	miljöåtgärd genom kvalsterreduktion med	Förebyggande åtgärd	Ingen effekt	39 %	Kvalsterreducerande åtgärder i form av kvalsterskydd, dammsugning eller kemiska medel leder inte till förbättring av

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
K01.12a	KOL och upprepade exacerbationer, utan behandling med långverkande bronkdilaterare	kemiska och fysiska metoder	Läkemedel	Risk överväger nytta	66 %	astmasymtom eller minskad astmamedicinering.
		behandling med enbart inhalationssteroid				Tillståndet har en mycket stor svårighetsgrad och åtgärden ger en liten minskning av exacerbationer. Åtgärden har sämre effekt än om inhalationssteroidbehandling ges i kombination med långverkande bronkdilaterare.
K01.20	KOL, utan verifierad D- vitaminbrist	D-vitamin i syfte att behandla KOL	Kosttillskott	Ingen effekt	73 %	Åtgärden har ingen effekt på KOL- relaterade effektmått som exacerbationer och lungfunktion.
K04.10	KOL	dynamisk spirometri med reversibilitetstest för att förutsäga behandlingseffekt av bronkdilaterare	Medicinskt test	Bristande träffsäkerhet	55 %	Åtgärden har en bristande förmåga att förutsäga behandlingseffekt med bronkdilaterare hos patienter med diagnostiserad KOL.

Demenssjukdom

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
55	lindrig kognitiv störning	kolinesterashämmare	Läkemedel	Risk överväger nytta	Ej bedömd	Det finns vetenskaplig evidens för att biverkningarna är större än patientnyttan.
63	demenssjukdom	omega 3-fettsyror	Kosttillskott	Ingen effekt	Ej bedömd	Åtgärden har ingen effekt på personen med demenssjukdom.
93	demenssjukdom	B-vitaminer	Kosttillskott	Ingen effekt	Ej bedömd	Det finns vetenskapligt stöd för att åtgärden inte har effekt.

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
68	frontotemporal demenssjukdom	kolinesterashämmare	Läkemedel	Ingen effekt	Ej bedömd	Beprovd erfarenhet talar för att åtgärden inte har någon positiv effekt samtidigt som det råder osäkerhet om eventuella biverkningar.
69	frontotemporal demenssjukdom	memantin	Läkemedel	Ingen effekt	Ej bedömd	Åtgärden har ingen effekt på global funktion, överordnad kognition, ADL-funktion och anhörigas upplevda belastning, och effekten på beteendestörningar är av tveksam klinisk betydelse.

Depression och ångestsyndrom

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
3	misstänkt depression eller ångestsyndrom – barn och ungdomar	föräldraversionen av Brief child and family phone interview (BCFPI)	Diagnosticering	Risk överväger nytta	69 %	BCFPI har låg sensitivitet för att identifiera depression och ångestsyndrom, vilket medför en uppenbar risk för att många barn och ungdomar med pågående depression eller ångestsyndrom inte kommer att identifieras.
10a	depression eller ångestsyndrom – ungdomar och vuxna	bedömning av suicidrisk med enbart instrument	Diagnosticering	Risk överväger nytta	74 %	Det finns ett begränsat till starkt vetenskapligt underlag för att flertalet instrument brister i sin tillförlitlighet (låg sensitivitet eller specificitet).
10c	depression eller ångestsyndrom – ungdomar och vuxna	bedömning av suicidrisk med instrumentet Sad persons scale som komplement till klinisk bedömning	Diagnosticering	Risk överväger nytta	64 %	Instrumentet Sad persons scale ska inte användas som komplement till klinisk bedömning eftersom instrumentet har mycket låg sensitivitet, vilket innebär att risken är hög att missa suicidbenägna personer.

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
16	inga kända riskfaktorer för psykisk sjukdom – vård sökande barn, ungdomar och vuxna	screening för depression eller ångestsyndrom	Diagnosticering	Ingen effekt	34 %	Det vetenskapliga underlaget är starkt för att åtgärden inte ger någon effekt på symtombörda av depression. <u>Kommentar:</u> Det vetenskapliga underlaget för åtgärdens effekt på ångestsyndrom är otillräckligt, men det bedöms som troligt att resultatet är detsamma som för depression.
22	egentlig depression, lindrig till medelsvår – barn och ungdomar	systemisk familjeterapi	Terapi	Avsaknad evidens	42 %	Det vetenskapliga underlaget är otillräckligt för att uttala sig om åtgärdens effekt på depression trots att metoden har använts under lång tid. <u>Kommentar:</u> Systemisk familjeterapi kan dock ges som tillägg till behandling specifikt riktad mot depression.
27c	egentlig depression, medelsvår till svår – barn och ungdomar	paroxetin	Läkemedel	Risk överväger nytta	66 %	Åtgärden ger ingen effekt på depressionssymtom och ökar sannolikt suicidrisken. Det finns andra alternativa åtgärder som har effekt.
44	posttraumatiskt stressyndrom – barn och ungdomar	alfa-adrenerga agonister	Läkemedel	Risk överväger nytta	50 %	Det vetenskapliga underlaget är otillräckligt och det finns risk för allvarliga biverkningar, såsom blodtryckssänkning, viktökning och förändrad hjärtrytm.
47	akut stressyndrom – barn och ungdomar	<ul style="list-style-type: none"> • betablockare eller • alfa-adrenerga agonister 	Läkemedel	Risk överväger nytta	57 %	Det vetenskapliga underlaget är otillräckligt och det finns risk för allvarliga biverkningar, såsom blodtryckssänkning, viktökning och förändrad hjärtrytm.
49	tvångssyndrom (OCD) – barn och ungdomar	psykodynamisk korttidsterapi (korttids-PDT)	Terapi	Mindre nytta än andra alternativ	68%	Det saknas studier om effekten av åtgärden på tvångssyndrom. Det finns alternativa åtgärder som har effekt.

Socialstyrelsens icke-göra-rekommendationer

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
77a	egentlig depression, lindrig till medelsvår, årstidsrelaterad – vuxna	ljusterapi med vitt morgonljus	Terapi	Mindre nytta än andra alternativ	78 %	Det vetenskapliga underlaget är otillräckligt. Det finns andra effektiva behandlingsmetoder.
77b	egentlig depression, lindrig till medelsvår – vuxna	ljusterapi med vitt morgonljus	Terapi	Mindre nytta än andra alternativ	77 %	Det vetenskapliga underlaget är otillräckligt. Det finns andra effektiva behandlingsmetoder.
99	generaliserat ångestsyndrom – vuxna	bensodiazepiner	Läkemedel	Risk överväger nytta	43 %	Balansen mellan åtgärdens positiva effekt på tillståndet och biverkningar är ogynnsam. Bensodiazepiner är beroendeframkallande och det finns risk för toleransutveckling. Annan effektiv behandling finns.
109	paniksyndrom – vuxna	bensodiazepiner	Läkemedel	Risk överväger nytta	45 %	Balansen mellan åtgärdens positiva effekt på tillståndet och biverkningar är ogynnsam. Bensodiazepiner är beroendeframkallande och det finns risk för toleransutveckling. Annan effektiv behandling finns.
120	social fobi – vuxna	bensodiazepiner	Läkemedel	Risk överväger nytta	46 %	Balansen mellan åtgärdens positiva effekt på tillståndet och biverkningar är ogynnsam. Bensodiazepiner är beroendeframkallande och det finns risk för toleransutveckling. Annan effektiv behandling finns.
128	risk för posttraumatiskt stressyndrom efter traumatisk händelse – vuxna	förebyggande krisbearbetning (debriefing)	Samtalsstöd/utbildning	Ingen effekt	59 %	Åtgärden minskar inte risken för att utveckla posttraumatiskt stressyndrom.

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
137	akut stressyndrom eller posttraumatiskt stressyndrom – vuxna	bensodiazepiner	Läkemedel	Risk överväger nytta	40 %	Det vetenskapliga underlaget är otillräckligt. Bensodiazepiner är beroendeframkallande och det finns risk för toleransutveckling. Annan effektiv behandling finns.

Diabetes

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
C15	diabetes	behandling med acetylsalicylsyra för primärprevention av hjärt-kärlsjukdom	Läkemedel	Ingen effekt	48 %	Det finns vetenskapligt stöd för att åtgärden inte har någon effekt på hjärt-kärlsjukdom och död.
D01	diabetes	motiverande samtal enligt MI- metoderna (MI, AMI och MET) i syfte att förbättra glukoskontrollen	Samtalsstöd/utbildning	Ingen effekt	58 %	Det finns vetenskapligt stöd för att åtgärden inte har någon effekt på HbA1c eller kroppsvikt.
D05	typ 2-diabetes	gruppbaseade utbildningsprogram, givna av personer utan pedagogisk kompetens	Samtalsstöd/utbildning	Ingen effekt	95 %	Åtgärden har inte någon kliniskt relevant effekt på HbA1c.
D22	diabetes	Chronic Disease Self-Management Program (CDSMP)	Samtalsstöd/utbildning	Ingen effekt	Ej bedömd	Åtgärden har inte någon effekt på HbA1c.
E09	diabetes med smärtsam neuropati	behandling med SSRI (selektiva serotoninåterupptagshämmare [eng. Selective	Läkemedel	Ingen effekt	48 %	Det finns vetenskapligt stöd för att åtgärden saknar effekt på smärtlindring.

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
E21	diabetes utan känd eller misstänkt cirkulationsrubbing	serotonin reuptake inhibitor) testa för cirkulationsrubbingar i foten med mätning av ankeltryck eller tåtryck	Medicinskt test	Mindre nytta än andra alternativ	53 %	Tillståndet har en liten svårighetsgrad och det finns alternativa åtgärder med mindre tidsåtgång (enkel palpation av fotpulsar).

Hjärtsjukvård

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
A01.01	<ul style="list-style-type: none"> inga symtom ingen känd kranskärlssjukdom 	kalciumpscoring av kranskärlen	Förebyggande åtgärd	Ingen effekt	Ej bedömd	Personerna är friska och åtgärden har ingen effekt.
A17.01	akut kranskärlssjukdom och förhöjt plasma-glukos 7–11 mmol/l	intravenös insulinbehandling	Läkemedel	Risk överväger nytta	Ej bedömd	Åtgärden saknar visad positiv effekt på viktiga effektmått men medför ökad risk för allvarlig hypoglykemi.
B04.01	lindrig till måttlig aortastenosis, utan andra indikationer för kolesterolsänkning	statiner	Läkemedel	Ingen effekt	Ej bedömd	Det finns ett starkt vetenskapligt underlag för att åtgärden inte har någon effekt på viktiga effektmått.
C14.01	förmaksflimmer och låg risk att drabbas av stroke (CHA2DS2-VASc = 0)	<ul style="list-style-type: none"> nya orala antikoagulantia (direkta trombinhämmare och faktor Xa-hämmare) eller vitamin K-antagonister 	Läkemedel	Risk överväger nytta	Ej bedömd	Tillståndets svårighetsgrad är liten och det finns risk för allvarliga biverkningar.

Socialstyrelsens icke-göra-rekommendationer

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
C15.03	förmaksflimmer och förhöjd risk att drabbas av stroke (CHA2DS2-VASc $\geq$ 1)	acetylsalisylsyra	Läkemedel	Mindre nytta än andra alternativ	Ej bedömd	Det finns andra åtgärder som har betydligt bättre effekt vid tillståndet.
C15.04	förmaksflimmer och förhöjd risk att drabbas av stroke (CHA2DS2- VASc $\geq$ 1)	acetylsalisylsyra i kombination med klopido­grel	Läkemedel	Risk överväger nytta	Ej bedömd	Det finns andra åtgärder som har bättre effekt och lägre risk för biverkningar.
C27.01	<ul style="list-style-type: none"> • symtomgivande sinusknutedysfunktion • episoder av förmaksflimmer 	pacemaker med enbart kammarstimulering (VVI-R)	Medicinteknik	Mindre nytta än andra alternativ	Ej bedömd	Det finns alternativa metoder (AV-synkron pacing) som ger bättre resultat.
C29.01	ingen symtomgivande AV-block II, oavsett typ – ung vältränad person där blocket släpper vid ansträngning	pacemaker	Medicinteknik	Ingen effekt	Ej bedömd	Tillståndet förekommer i en yngre normalbefolkning och har en liten eller ingen svårighetsgrad.
D24.02	vänsterkammarsvikt med eller utan verifierad pulmonell hypertension	endotelinreceptorantagonister	Läkemedel	Ingen effekt	Ej bedömd	Åtgärden har ingen effekt på viktiga effektmått.
D25.01	sjukdom i lungvävnaden med eller utan verifierad pulmonell hypertension	5-fosfodiesterashämmare	Läkemedel	Ingen effekt	Ej bedömd	Åtgärden har ingen effekt på viktiga effektmått.
D25.02	sjukdom i lungvävnaden med eller	endotelinreceptorantagonister	Läkemedel	Ingen effekt	Ej bedömd	Åtgärden har ingen effekt på viktiga effektmått.

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
	utan verifierad pulmonell hypertension					

Missbruk och beroende

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
C05	alkoholabstinens	antihistaminer	Läkemedel	Risk överväger nytta	61	Abstinenskomplikationer har påvisats i studier där antihistaminer prövats. Läkemedlet är behäftat med en kramptröskelsänkande effekt och riskerar att utlösa abstinensepilepsi med komplicerande förlopp.
C06	alkoholabstinens	neuroleptika	Läkemedel	Risk överväger nytta	66	Abstinenskomplikationer har påvisats i studier där neuroleptika prövats.
C09	alkoholabstinens med risk för <ul style="list-style-type: none"> • abstinensepilepsi • delirium tremens 	antihistaminer	Läkemedel	Risk överväger nytta	71	Antihistaminer har inte effekt på abstinensepilepsi och delirium. Läkemedlet är dessutom behäftat med en kramptröskelsänkande effekt och riskerar att utlösa abstinensepilepsi med komplicerande förlopp.
C10	alkoholabstinens med risk för <ul style="list-style-type: none"> • abstinensepilepsi • delirium tremens 	neuroleptika	Läkemedel	Risk överväger nytta	70	Neuroleptika ger en högre risk för abstinensepilepsi och delirium tremens än behandling med bensodiazepiner. Läkemedlet är behäftat med en kramptröskelsänkande effekt och riskerar att utlösa abstinensepilepsi med komplicerande förlopp.

Socialstyrelsens icke-göra-rekommendationer

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
C13	svår alkoholabstinens (delirium tremens)	neuroleptika	Läkemedel	Risk överväger nytta	73	Neuroleptika tycks medföra högre dödlighet än sedativa/hypnotika. Läkemedlet är behäftat med en kramptröskelsänkande effekt och riskerar att utlösa abstinensepilepsi med komplicerande förlopp.
C21	alkoholberoende	GHB	Läkemedel	Risk överväger nytta	78	Åtgärden är beroendeframkallande.
C30	kokainberoende	antiepileptika	Läkemedel	Ingen effekt	72	Åtgärden saknar effekt på kokainanvändning och kvarstannande i behandling.
C32	kokainberoende	centralstimulerande preparat	Läkemedel	Ingen effekt	72	Åtgärden tycks sakna effekt på kokainanvändning, drogfrihet och kvarstannande i behandling.
C39a	opioidberoende	naltrexon peroralt	Läkemedel	Ingen effekt	60	Peroralt naltrexon har inte en säkerställd effekt på drogfrihet eller kvarstannande i behandling.
C40	opioidberoende	övervakat heroinintag	Läkemedel	Risk överväger nytta	91	Åtgärden har ingen effekt på mortalitet och ger ökad risk för negativa händelser.
D06	alkoholmissbruk eller -beroende	cue-exposure som tillägg till kognitiv beteendeterapi (KBT)	Terapi	Ingen effekt	71	Åtgärden tycks inte ha någon tilläggseffekt utöver KBT. <u>Kommentar:</u> Etiska överväganden har påverkat rekommendationen.

Multipel Skleros och Parkinsons sjukdom

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
MS24	MS, obehandlad progressiv utan inflammatorisk aktivitet	behandling med sjukdomsmodifierande läkemedel	Ingen effekt	Läkemedel	71	Åtgärden saknar effekt på sjukdomsförloppet och kan innebära biverkningar och risker.
PD2	misstänkt Parkinsons sjukdom, första symtomet	akut levodopa- och apomorfintest för korrekt diagnos	Diagnostisering	Risk överväger nytta	94	Tillståndet har en stor svårighetsgrad. Åtgärden har osäker effekt på att fastställa diagnosen Parkinsons sjukdom och kan medföra obehag för patienten. <u>Kommentar:</u> Åtgärden kan användas senare i sjukdomsförloppet för att bedöma om dopaminerg behandling fungerar.
PD30b	Parkinsons sjukdom och psykotiska symtom	behandling med atypiska antipsykotika, olanzapin	Läkemedel	Risk överväger nytta	69	Olanzapin har Ingen effekt på de psykotiska symtomen, och försämrar Parkinson-symtomen.

Palliativ vård

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
11	Patient i livets slutskede som har förvirringstillstånd där orsaksinriktad diagnostik inte gagnar patienten	Farmakologisk behandling med lorazepam	Läkemedel	Risk överväger nytta	62	Avgörande för rekommendationen är att åtgärden inte har någon effekt på förvirringstillståndet och att den kan ge allvarliga biverkningar. <u>Kommentarer:</u> Det finns ett annat läkemedel som har god effekt (rad 10).

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
21	Patient i livets slutskede som har anemi som påverkar allmäntillståndet	Behandling med erythropoietinstimulerande ämnen	Läkemedel	Ingen effekt	65	Avgörande för rekommendationen är att det finns ett måttligt starkt vetenskapligt underlag för att åtgärden inte har någon effekt.
29	Patient i livets slutskede som har nedsatt rörlighet	Trycksårprofilax med nutritionstillägg	Kosttillskott	Mindre nytta än andra alternativ	65	<p>Avgörande för rekommendationen är att åtgärden inte har någon säkerställd effekt på förekomsten av trycksår.</p> <p><u>Kommentar:</u> Det finns annan primärpreventiv åtgärd vid risk för trycksår som har bättre effekt (rad 27).</p> <p>Det vetenskapliga underlaget är otillräckligt för att bedöma åtgärdens effekt för personer i livets slutskede. Socialstyrelsen har därför bedömt åtgärdens effekt utifrån studier med patienter som inte är i livets slutskede, men som har nedsatt rörlighet på grund av olika sjukdomar.</p>

Rörelseorganens sjukdomar

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
A3:1	artros i höft	akupunktur med eller utan elstimulering	Komplementär metod	Mindre nytta än andra alternativ	Ej bedömd	Åtgärden har osäker effekt, och det finns alternativa åtgärder med större effekt.

Socialstyrelsens icke-göra-rekommendationer

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
A3:3	artros i knä eller höft	manuell terapi som enskild behandling	Manuell terapi	Mindre nytta än andra alternativ	Ej bedömd	Det vetenskapliga underlaget är otillräckligt för att bedöma åtgärdens effekt som enskild behandling, och det finns alternativa åtgärder med större effekt. <u>Kommentar:</u> Socialstyrelsen har inte utvärderat effekten av manuell terapi som tillägg till annan behandling.
A3:12	artros i knä eller höft	injektion av hyaluronsyra i leden	Läkemedel	Risk överväger nytta	Ej bedömd	Riskerna med åtgärden är större än nyttan.
A4:0	artros eller misstänkt degenerativ meniskskada och smärta i knä	artroskopisk kirurgi	Kirurgi	Risk överväger nytta	Ej bedömd	Åtgärden innebär en risk för allvarliga biverkningar och är dyr. Effekten av åtgärden är dessutom inte bättre än effekten av placebokirurgi, ledsköljning eller fysisk träning.
A4:2	artros i knä	broskcellstransplantation	Kirurgi	Ingen effekt	Ej bedömd	Det vetenskapliga underlaget är otillräckligt för att bedöma åtgärdens effekt. Sannolikheten bedöms också vara låg för att pågående eller planerade studier kan visa någon effekt.
O3:3	<ul style="list-style-type: none"> förhöjd frakturrisk enligt klinisk bedömning, utan dokumenterad brist på kalcium eller D - vitamin ingen pågående behandling med systemiskt kortison eller benspecifika 	kalcium och D-vitamin	Kosttillskott	Risk överväger nytta	Ej bedömd	Åtgärden har ingen effekt och ger dessutom biverkningar. <u>Kommentar:</u> Effekten har framför allt studerats på kvinnor.

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
R1:10	läkemedel mot osteoporos tidig reumatoid artrit	bentäthetsmätning i mellanhanden med DXR (digital X-ray radiogrammetry) för att bedöma risken för ledsador	Diagnosticering	Mindre nytta än andra alternativ	85	Det finns andra åtgärder som bättre kan förutsäga ledsador, och åtgärden bidrar inte till bättre handläggning.
S1:5	axial spondylartrit och otillräcklig effekt av cox-hämmare	magnetkameraundersökning av sakroiliakaleder för att bedöma effekten av biologisk läkemedelsbehandling	Medicinskt test	Bristande träffsäkerhet	52	Åtgärden kan inte förutsäga behandlingens resultat.

Stroke

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
D07	ischemisk stroke, i akutskedet	blodtryckssänkande läkemedel	Läkemedel	Ingen effekt	13	Åtgärden har ingen effekt på död eller beroende vid ett tillstånd med stor svårighetsgrad. <u>Kommentar:</u> Slutsatserna baseras på studier där behandling påbörjats inom 48 timmar efter insjuknandet. Rekommendationen gäller inte personer som vid strokeinsjuknande redan behandlas med blodtryckssänkande läkemedel, utan dessa patienter bör i regel fortsätta med sina blodtryckssänkande läkemedel.

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
E03	stroke	vård på vårdavdelning (som ej är strokeenhet), med eller utan mobilt stroketeam	Organisering	Risk överväger nytta	19	Tillståndet har en stor svårighetsgrad. Åtgärden medför en ökad risk för funktionsnedsättning och död, jämfört med vård på strokeenhet.
E10	<ul style="list-style-type: none"> benpareas eller oförmåga att gå vid stroke i akutskedet 	kompressionsstrumpa, graderad, för att förebygga venös tromboembolism	Hjälpmedel	Risk överväger nytta	52	Åtgärden har ingen signifikant effekt på djup ventrombos, lungemboli eller död, och det förekommer hudkomplikationer. Det finns andra åtgärder vid tillståndet som har effekt.

Tandvård

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
C4.3	Parodontit (stadium 1-4)	Mekanisk infektionsbehandling - "full-mouth disinfection" - för avlägsnande av bakterieplack och mineraliserade beläggningar	Manuell behandling	Mindre nytta än andra alternativ	40	Likvärdig behandlingseffekt av "full-mouth disinfection" och sektionsvis instrumentering Ingen signifikant skillnad i behandlingseffekt mellan "full-mouth disinfection" och "full-mouth" instrumentering
C15.5	Periimplantit	Systemisk behandling med antibiotika som enda behandling	Läkemedel	Ingen effekt	61	Ingen kliniskt signifikant effekt på sjukdomstillståndet
C23.3	Lokal mjukvävnadsreaktion vid tand	Rekonstruktiv kirurgi - tilläggsbehandling med membran (GTR)	Kirurgi	Mindre nytta än andra alternativ	43	Ingen förbättrad rottäckning jämfört med enbart koronalförskjuten mjukvävnadslambå 8 procent sämre grad av rottäckning och 32 procent lägre frekvens av fullständig

Socialstyrelsens icke-göra-rekommendationer

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
						rottäckning jämfört med tilläggsbehandling med bindvävstransplantat
C23.5	Lokal mjukvävnadsrektion vid tand	Rekonstruktiv kirurgi – fritt mjukvävnadstransplantat (gingiva-transplantat)	Kirurgi	Mindre nytta än andra alternativ	43	39 procent sämre grad av rottäckning och 82 procent lägre frekvens av fullständig rottäckning jämfört med lambåteknik i kombination med bindvävstransplantat
D1.3	Pulpa exponerad via friskt dentin	Pulpaöverkappning med bondingmaterial	Manuell behandling	Mindre nytta än andra alternativ	60	Ger sämre överlevnadsfrekvens för pulpan jämfört med överkappning med kalciumhydroxid Ger statistiskt signifikant lägre lyckandefrekvens avseende surrogatmättet dentinbrygga jämfört med överkappning med kalciumhydroxid (RR 0,16) Ger statistiskt signifikant lägre lyckandefrekvens avseende surrogatmättet ingen eller mild pulpainflammation jämfört med överkappning med kalciumhydroxid (RR 0,71)
D9.4	Symtomatisk pulpit där karies uppmjukningszon eller annan mikrobiell invasion nått pulpan	Symtomatisk behandling – systemisk antibiotikabehandling	Läkemedel	Ingen effekt	63	Ger ingen smärtlindrande effekt
E7.1	Akut käkledssmärta (artralgi)	Ocklusal korrigerig	Manuell behandling	Risk överväger nytta	47	Kan vara skadligt
E10.1	Akut käkledsartrit associerad med	Ocklusal korrigerig	Manuell behandling	Risk överväger nytta	50	Kan vara skadligt

Socialstyrelsens icke-göra-rekommendationer

ID	Erbjuder inte personer med...	Åtgärden...	Kategori	Orsak	Följsamhet (2023)	Motivering
	inflammatorisk sjukdom					
E29.2	Dysocklusion som inte kan verifieras kliniskt	Ocklusal korrigerig	Manuell behandling	Risk överväger nytta	53	Kan vara skadligt